

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2001-2002

28 NOVEMBER 2001

Wetsontwerp tot wijziging van de faillissementswet van 8 augustus 1997, het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van vennootschappen

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 4

Het 2º van dit artikel vervangen als volgt:

« 2º In het zevende lid wordt de eerstezin vervangen door de volgende zin :

« De voorzitter kan te allen tijde, op verzoekschrift, of in geval van dringende noodzakelijkheid op mondeling verzoek van de voorlopige bewindvoerders bij beschikking hun bevoegdheden wijzigen. »

Verantwoording

Vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid is het aangewezen dat de beslissing van de voorzitter geformaliseerd wordt in een geschrift.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-877 - 2000/2001:

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

28 NOVEMBRE 2001

Projet de loi modifiant la loi du 8 août 1997 sur les faillites, le Code judiciaire et le Code des sociétés

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

Nº 1 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 4

Remplacer le 2º de cet article comme suit :

« 2º À l'alinéa 7, la première phrase est remplacée par la phrase suivante :

« Le président peut à tout moment, sur requête écrite ou, en cas d'urgence, sur requête verbale des administrateurs provisoires, modifier leurs pouvoirs par ordonnance. »

Justification

Pour la sécurité juridique, il convient que la décision du président soit formulée dans un écrit.

Voir:

Documents du Sénat:

2-877 - 2000/2001:

Nº 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

Nr. 2 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 6

Het voorgestelde artikel 10, eerste lid, aanvullen met een 4°, luidende :

« 4° de adressenlijst van de klanten en leveranciers. »

Verantwoording

In het kader van een efficiënte afhandeling van het faillissement is het nodig dat de curator iedereen snel kan informeren.

In vele gevallen beschikt de curator slechts over een aantal boekhoudkundige stukken, waarin de adressen van de klanten en van de leveranciers niet worden vermeld.

Het is dan ook aangewezen om, naar analogie met artikel 11, § 1, 3°, van de wet op het gerechtelijk akkoord, ook hier te voorzien dat een volledige adressenlijst aan de curator wordt bezorgd.

Nr. 3 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 8

Het voorgestelde eerstelid van het 2° van dit artikel vervangen als volgt :

« Zij bevestigen dat zij hun ambt aanvaarden door onverwijd het proces-verbaal van aanstelling te ondertekenen, dat ter griffie wordt neergelegd. »

Verantwoording

De tekst van het ontwerp in de huidige vorm impliceert dat de curator, alvorens zijn werkzaamheden aan te vatten, zich eerst naar de griffie van de rechtbank dient te begeven.

Met het oog op de snelheid van optreden die in bepaalde gevallen vereist is, stelt zich de vraag of dit formalisme wel wenselijk is. Het kan soms aangewezen zijn dat de curator zich onverwijd naar de gefailleerde begeeft. Het moet mogelijk zijn dat wanneer op dat ogenblik een plaatsbeschrijving wordt georganiseerd in aanwezigheid van de griffier, de curator op dat ogenblik het proces-verbaal van aanstelling ondertekent, waarna de griffier zorgt voor neerlegging ervan ter griffie.

Nr. 4 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 14

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Het voorgestelde formalisme heeft weinig zin, gelet onder meer op de andere bepalingen die in de faillissementswet zijn voorzien, zodat dit een nodeloze toevoeging is.

Nº 2 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 6

Compléter l'article 10, alinéa 1er, proposé, par un 4°, libellé comme suit :

« 4° la liste des adresses des clients et des fournisseurs. »

Justification

En vue d'une liquidation efficace de la faillite, il est indispensable que le curateur puisse informer tout le monde rapidement.

Bien souvent, le curateur ne dispose que de quelques documents comptables ne mentionnant pas les adresses des clients et des fournisseurs.

Il est dès lors indiqué, par analogie avec l'article 11, § 1er, 3°, de la loi sur le concordat judiciaire, de prévoir également ici qu'une liste complète d'adresses soit fournie au curateur.

Nº 3 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 8

Remplacer l'alinéa 1er du 2° de l'article proposé comme suit :

« Ils confirment leur entrée en fonction en signant sans délai le procès-verbal de désignation, qui est déposé au greffe. »

Justification

Dans sa forme actuelle, le texte du projet implique que le curateur doit se rendre d'abord au greffe du tribunal avant de pouvoir entamer ses activités.

Compte tenu de la rapidité avec laquelle il s'impose d'agir dans certains cas, on peut se demander si ce formalisme est bien souhaitable, car il convient parfois que le curateur se rende sans délai chez le failli. Il doit donc être possible que, si un état des lieux est organisé à ce moment-là en présence du greffier, le curateur puisse signer sur place le procès-verbal de désignation, que le greffier se chargera ensuite de déposer au greffe.

Nº 4 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 14

Supprimer cet article.

Justification

Le formalisme proposé n'a guère de sens, compte tenu notamment des autres dispositions que prévoit la loi sur les faillites, si bien que cet ajout est superflu.

Nr. 5 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 19

In de voorgestelde aanvulling van artikel 54, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1º Het eerste lid vervangen als volgt:

«*De curatoren gaan onmiddellijk over tot verificatie van de balans en van de boekhoudkundige bescheiden.*»

2º Het tweede lid doen vervallen.

3º In het derde lid, de woorden «de kosten voor de opmaak van de balans» vervangen door de woorden «de kosten van een accountant voor de opmaak van de balans».

Verantwoording

De tekst zoals deze thans door de Kamer werd goedgekeurd voorziet in de verplichte opmaak van een balans.

De curator zal dan ook verplicht zijn om voor natuurlijke personen een balans op te stellen, waartoe deze natuurlijke persoon niet verplicht zou geweest zijn in geval er geen faillissement zou zijn tussengenomen. Dit lijkt niet consistent.

De vraag dient overigens gesteld te worden wat de zin is van het opmaken van een balans in hoofde van rechtspersonen. In faillissementen waar geen of nauwelijks actief is, heeft het weinig zin om een balans op te stellen. In gevallen waarin er wel actief is, zal zich de vraag stellen op welke wijze de balans dient te worden opgesteld. Zal er een balans opgemaakt worden vanuit het perspectief van continuïteit of betreft het een vereffeningbalans? Wat indien de curator geen stukken ter beschikking krijgt?

Het is dan ook zinloos om in alle gevallen de curator te verplichten een balans op te stellen, gezien dit in de meeste gevallen niet werkbaar zal zijn. Overigens is in de meeste faillissementen nooit een recente balans opgesteld.

Het is niet wenselijk nodeloze kosten te maken. Wel kan aan de curator de verplichting opgelegd worden tot verificatie van de balans en van alle boekhoudkundige stukken over te gaan. Net zoals het nu al het geval is, zal de curator in bepaalde gevallen dan beslissen om een balans te laten opstellen, onder meer wanneer er aanwijzingen zijn dat er geld werd verduisterd. In deze omstandigheden zal hij een summere rekening opstellen, waarna er zich toch tegensprekende vaststellingen opdringen.

Het amendement behoudt tevens de verwijzing naar de accountant, die door het weglaten van het vroegere tweede lid komt te vervallen. Het is vaak wenselijk dat de curator een beroep doet op een accountant teneinde een balans op te maken.

Met deze wijziging wordt tegemoetgekomen aan de *ratio legis* van de wetgever, doch op een wijze die praktisch werkbaar is.

Nº 5 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 19

Apporter aux ajouts à l'article 54 proposé, les modifications suivantes:

1º Remplacer l'alinéa 1er par la disposition suivante:

«*Les curateurs procéderont immédiatement à la vérification du bilan et des pièces comptables.*»

2º Supprimer l'alinéa 2.

3º À l'alinéa 3, remplacer les mots «des frais de confection du bilan» par les mots «du coût d'un expert-comptable pour la confection du bilan».

Justification

Le texte tel qu'il a été adopté par la Chambre prévoit l'obligation de dresser un bilan.

Le curateur sera donc tenu de dresser également un bilan pour les personnes physiques, lesquelles n'y auraient pas été astreintes si aucune faillite n'était intervenue. Cela ne semble pas consistant.

On peut d'ailleurs se demander quel est le sens de l'établissement d'un bilan pour les personnes morales. Cela n'a guère de sens de dresser un bilan dans les faillites où l'actif est inexistant ou presque. Dans les cas où il y a bel et bien un actif se posera la question de savoir comment le bilan devra être dressé: le fera-t-on dans une perspective de continuité ou s'agira-t-il d'un bilan de liquidation? Que se passera-t-il si le curateur ne reçoit aucun document à sa disposition?

Il est donc absurde d'obliger, dans tous les cas, le curateur à dresser un bilan, puisque le plus souvent, celui-ci ne sera pas utilisable. Du reste, dans la plupart des faillites, il n'y a jamais de bilan récent.

Il n'est pas souhaitable d'occasionner des frais inutiles. On peut, certes, imposer au curateur l'obligation de procéder à la vérification du bilan et de toutes les pièces comptables. Tout comme c'est déjà le cas actuellement, le curateur décidera, dans certains cas, de faire dresser un bilan, notamment lorsqu'il y a des indices de détournement de fonds. Dans ces conditions, il établira un compte sommaire, après quoi des constatations contradictoires s'imposeront quand même.

L'amendement maintient également la référence à l'expert-comptable, que ferait disparaître la suppression de l'ancien alinéa 2. Il est souvent souhaitable que le curateur fasse appel à un expert-comptable pour dresser un bilan.

Cette modification tient compte de la *ratio legis* du législateur, mais d'une manière fonctionnelle.

Nr. 6 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 22

In het voorgestelde artikel 68 de volgende wijzigingen aanbrengen:

1º In het derde lid het woord «aanvaarde» vervangen door het woord «ingediende».

2º Het laatste lid doen vervallen.

Verantwoording

De curator kan uiteraard geen aanvaarde schuldvordering betwisten.

Het formalisme van de procedure zoals vastgelegd in het laatste lid is zinloos. Indien de vordering werd aanvaard moeten de schuldeisers geen mogelijkheid meer hebben om bezwaar in te dienen. Het voorgestelde formalisme zou tot overbodige kosten aanleiding geven.

Overigens is het proces-verbaal van verificatie steeds ter beschikking op de griffie, zodat er geen enkele reden is om dit document nog op te sturen.

Nr. 7 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 25

In het 4º van dit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen:

1º De woorden «Dit uittreksel bevat de naam, de voornaam en het adres van de personen die als vereffenaars worden beschouwd» **vervangen door de woorden** «*Dit uittreksel bevat de naam, de voornaam en het adres van de gefailleerde en bij een rechtspersoon het adres van de personen die als vereffenaars worden beschouwd*».

2º De woorden «De beslissing waarbij de gefailleerde verschonbaar wordt verklaard, is» **vervangen door de woorden** «*De beslissing waarbij de gefailleerde natuurlijke persoon verschonbaar wordt verklaard, is*».

Verantwoording

Het past in de faillissementswet een duidelijk onderscheid te maken tussen rechtspersonen en natuurlijke personen. De voorgestelde wijziging heeft tot doel iedere verwarring te vermijden.

Het is uitdrukkelijk de bedoeling van de wetgever dat enkel natuurlijke personen verschonbaar kunnen worden verklaard, zodat het aangewezen is om dit ook duidelijk te preciseren.

Nº 6 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 22

Apporter, à l'article 68 proposé, les modifications suivantes :

1º Dans le texte néerlandais de l'alinéa 3, remplacer le mot «aanvaarde» par le mot «ingediende».

2º Supprimer le dernier alinéa.

Justification

Il est évident que le curateur ne peut pas contester une créance admise.

Le formalisme de la procédure telle qu'il est fixé dans le dernier alinéa n'a aucun sens. Si la créance a été admise, il ne doit plus être possible aux créanciers de réclamer. Le formalisme proposé provoquerait des frais superflus.

Au demeurant, le procès-verbal de vérification est toujours disponible au greffe, ce qui fait qu'il n'y a aucune raison de l'envoyer.

Nº 7 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 25

Apporter, à cet article, les modifications suivantes :

1º Remplacer les mots «Cet extrait contiendra les nom, prénom et adresse des personnes considérées comme liquidateurs» **par les mots** «*Cet extrait contiendra les nom, prénom et adresse du failli et, s'il s'agit d'une personne morale, l'adresse des personnes considérées comme liquidateurs*».

2º Remplacer les mots «La décision qui prononce l'excusabilité du failli» **par les mots** «*La décision qui prononce l'excusabilité de la personne physique faille*».

Justification

Dans une loi sur les faillites, il convient de faire une distinction claire entre les personnes morales et les personnes physiques. La modification proposée vise à éviter toute confusion.

Le législateur entend expressément rendre excusables les seules personnes physiques; il y a donc lieu de le préciser.

Nr. 8 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 26

In dit artikel, de woorden «Artikel 75, § 1, van dezelfde wet,» vervangen door de woorden «Artikel 75, §§ 1 en 2, van dezelfde wet».

Verantwoording

Indien de tekst van artikel 75, § 1, zoals deze thans voorligt, wordt aanvaard impliceert dit dat de hiermee strijdige tekst van artikel 75, § 2, moet worden geschrapt.

Nr. 9 VAN DE HEREN STEVERLYNCK EN VANDENBERGHE

Art. 26bis (nieuw)

Een artikel 26bis (nieuw) invoegen, luidende:

«Art. 26bis. — In artikel 76 van dezelfde wet wordt het tweede lid vervangen als volgt:

«Vanaf het derde jaar na de verjaardag van het faillietverklarend vonnis kan de rechtercommissaris, op verzoek van een schuldeiser, onder zijn voorzitterschap een vergadering van de schuldeisers bijeenroepen waarop nopens de vereffening verslag wordt uitgebracht door de curatoren.»

Verantwoording

De huidige regeling waarbij automatisch een vergadering moet bijeengeroepen worden waarop nopens de vereffening verslag wordt uitgebracht door de curatoren, zorgt in de praktijk voor een belangrijke overbelasting.

Deze leidt daarenboven tot niets, nu blijkt dat zowel de gefailleerden als de schuldeisers massaal afwezig blijven op deze vergaderingen.

Bovendien maken tal van andere mechanismen de controle op de werkzaamheden van de curatoren reeds mogelijk.

Huidig amendement behoudt de mogelijkheid om na drie jaar de genoemde vergadering bijeen te roepen, op verzoek van een schuldeiser. Hierdoor blijven de rechten van de schuldeisers gevrijwaard.

De verplichting om automatisch en in elk geval over te gaan tot de organisatie van genoemde vergadering na drie jaar komt echter te vervallen.

Nr. 10 VAN DE HEREN STEVERLYCNK EN VANDENBERGHE

(Subsidiair amendement op amendement nr. 9)

Art. 26bis (nieuw)

Een artikel 26bis (nieuw) invoegen, luidende:

«Art. 26bis. — In artikel 76, tweede lid, van dezelfde wet worden de woorden «ten vroegste een

Nº 8 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 26

À cet article, remplacer les mots «l'article 75, § 1er, de la même loi» par les mots «l'article 75, §§ 1er et 2, de la même loi».

Justification

Si on adopte le texte de l'article 75, § 1er, proposé, il faut supprimer le texte de l'article 75, § 2, qui est en contradiction avec lui.

Nº 9 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 26bis (nouveau)

Insérer un article 26bis (nouveau), libellé comme suit:

«Art. 26bis. — À l'article 76 de la même loi, le deuxième alinéa est remplacé comme suit:

«Dès la troisième année après la date anniversaire du jugement déclaratif de faillite, le juge-commissaire peut, à la demande d'un créancier, convoquer sous sa présidence une assemblée des créanciers pour entendre le rapport des curateurs sur l'évolution de la liquidation.»

Justification

La règle actuelle, en vertu de laquelle il faut convoquer automatiquement une assemblée pour entendre le rapport des curateurs sur l'évolution de la liquidation, entraîne en pratique une surcharge considérable.

Cette mesure ne débouche en outre sur rien, dès lors que l'on constate que les faillis comme les créanciers ignorent massivement ces réunions.

Qui plus est, de nombreux autres mécanismes permettent déjà de contrôler le travail des curateurs.

Le présent amendement maintient la possibilité de convoquer l'assemblée en question après trois ans, à la demande d'un créancier. Les droits des créanciers seront ainsi préservés.

L'obligation d'organiser, automatiquement et dans tous les cas, ladite assemblée après trois ans est en revanche supprimée.

Nº 10 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 9)

Art. 26bis (nouveau)

Insérer un article 26bis (nouveau), libellé comme suit:

«Art. 26bis. — À l'article 76, alinéa 2, de la même loi, les mots «au plus tôt un mois, au plus tard trois

maand en ten laatste drie maanden » vervangen door de woorden « ten vroegste drie maanden vóór en ten laatste drie maanden na. »

Verantwoording

In de huidige regeling wordt automatisch een vergadering bijeengeroepen waarop nopens de vereffening verslag wordt uitgebracht door de curatoren, en dit in de periode tussen een maand en drie maand na de verjaardag van het faillietverklarend vonnis. Dit zorgt in de praktijk voor een belangrijke overbelasting, aangezien het systeem weinig speelruimte laat wat betreft de concrete organisatie van deze vergadering naar tijdstip.

Huidig amendement beoogt meer speelruimte te geven, door de periode waarbinnen de genoemde vergadering moet worden georganiseerd ruimer te maken. Hierdoor kan tot een betere werkorganisatie gekomen worden bijvoorbeeld via groepering van verschillende vergaderingen.

Nr. 11 VAN DE HEREN STEVERLYCNK EN VANDENBERGHE

Art. 29

In het voorgestelde artikel 81, het 2º vervangen als volgt:

« 2º *de gefailleerde natuurlijke persoon die is veroordeeld wegens een wanbedrijf of een misdaad die verband houdt met de gefailleerde onderneming. »*

Verantwoording

De huidige bepaling bevat een aantal belangrijke tekortkomingen.

Zo vallen bepaalde milieumisdrijven of andere misdrijven die niet explicet worden vernoemd in de huidige bepaling maar die toch relevant zijn voor de beoordeling van een eventuele verschoonbaarheid, mogelijks niet onder de uitsluiting van verschoonbaarheid.

Bovendien kunnen bepaalde misdrijven niet leiden tot verschoonbaarheid alhoewel overduidelijk is dat zij in geen verband staan tot de onderneming die werd failliet verklaard.

Voorgesteld wordt de bepaling in die zin te hervormen dat de verschoonbaarheid wordt uitgesloten voor die wanbedrijven en misdaden die, ongeacht hun nadere strafrechtelijke kwalificatie, verband houden met de gefailleerde onderneming. Het al dan niet verband houden met de gefailleerde onderneming, is een feiten-kwestie die wordt beoordeeld door de rechter.

Nr. 12 VAN DE HEREN STEVERLYCNK EN VANDENBERGHE

Art. 30

In het voorgestelde artikel 82, eerste lid, de woorden « doet de schulden van de gefailleerde teniet » vervangen door de woorden « doet de schulden van de gefailleerde en de schulden van de echtgenoot van de gefailleerde teniet ».

mois après » sont remplacés par les mots « au plus tôt trois mois avant, au plus tard trois mois après. »

Justification

Dans la réglementation actuelle, il faut convoquer automatiquement une assemblée, pour entendre le rapport des curateurs sur l'évolution de la liquidation, «au plus tôt un mois, au plus tard trois mois» après la date anniversaire du jugement déclaratif de faillite. Cette réglementation entraîne, en pratique une surcharge considérable, car le système ne laisse guère de marge de manœuvre en ce qui concerne le moment où cette assemblée doit concrètement être organisée.

Le présent amendement vise à laisser une marge de manœuvre accrue en étendant la période durant laquelle ladite assemblée doit être organisée, qui permettra de mieux organiser le travail, par exemple, en regroupant plusieurs réunions.

Nº 11 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 29

Remplacer, à l'article 81 proposé, le 2º par la disposition suivante :

« 2º *la personne physique faillie qui a été condamnée pour un délit ou un crime qui a un rapport avec la société faillie. »*

Justification

La disposition actuelle présente plusieurs grandes lacunes.

C'est ainsi que certaines infractions environnementales ou d'autres infractions dont il n'est pas explicitement question dans la disposition actuelle, mais qui sont significatives pour ce qui est de l'appréciation d'une éventuelle excusabilité, pourraient ne pas donner lieu au bénéfice de celle-ci.

De plus, il y a des infractions pour lesquelles l'excusabilité est exclue alors qu'il est tout à fait clair qu'elles n'ont rien à voir avec la société déclarée faillie.

L'on propose dès lors de récrire la disposition de manière que l'excusabilité soit exclue pour ce qui est des délits et des crimes ayant un rapport avec la société faillie et ce, quelle que soit leur qualification pénale. L'existence ou non d'un rapport avec la société faillie est une question de fait qui sera apprécié par le juge.

Nº 12 DE MM. STEVERLYNCK ET VANDENBERGHE

Art. 30

Remplacer, au premier alinéa de l'article 82 proposé, les mots « éteint les dettes du failli » par les mots « éteint les dettes du failli et celles du conjoint du failli ».

Verantwoording

In de praktijk valt het al te vaak voor dat, ondanks de verschoonbaarheid van één van de partners, de echtgenoot van de gefailleerde niet verschoonbaar is terwijl deze wel degelijk bij de gefailleerde onderneming werd betrokken.

Juridisch stellen zich ook ernstige problemen, gezien de echtgenoot/echtgenote die geheel of deels onder het gemeenschappelijk stelsel is gehuwd, plots alleen ten overstaan van de schuldeisers komt te staan voor een deel van de schulden. Hiervoor bestaat geen bijzondere regeling. Daarenboven is het vaak de zwakkste partner die in deze situatie terechtkomt.

Huidig amendement breidt de verschoonbaarheid uit tot de echtgenoot of echtgenote.

Jan STEVERLYNCK.
Hugo VANDENBERGHE.

Nr. 13 VAN MEVROUW TAELMAN

Art. 34

Het voorgestelde artikel 631, § 1, eerste lid, vervangen als volgt:

«De rechtbank van koophandel, bevoegd om de faillietverklaring uit te spreken, is die welke gelegen is in het rechtsgebied waarbinnen de koopman de laatste twaalf maanden en één dag vóór het gedurende maken van de zaak, gedurende de grootste tijdspanne zijn woonplaats had, of indien het een rechtspersoon betreft, zijn zetel.

De dagvaarding in faillissement vermeldt chronologisch over de laatste twaalf maanden en één dag de data van inschrijving van de woonplaats van de koopman, of indien het een rechtspersoon betreft, van de zetel.

Wanneer de gefailleerde geen bekende woonplaats in België of in het buitenland heeft, dan is de bevoegde rechtbank die van het rechtsgebied waarbinnen de koopman zijn voornaamste handelsvestiging, of indien het een rechtspersoon betreft, haar bedrijfszetel heeft.»

Verantwoording

De bepaling waarbij de rechtbank *ratione loci* bevoegd wordt gemaakt waar de gefailleerde gedurende een periode van 1 jaar en 1 dag gedurende de langste tijd zijn woonplaats of zetel had, lijkt op het eerste zicht zeer eigenaardig en nodeloos ingewikkeld. Nochtans kan ze perfect rationeel worden verantwoord.

De bedoeling is één (of dikwijls: meerdere opéénvolgende) adreswijzigingen of verplaatsingen van de zetel, kort vóór het nakend faillissement, zonder gevolg te laten voor de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel die bevoegd is voor het uitspreken van een eventueel faillissement.

Op die manier krijgen malafide handelaars immers niet langer meer de mogelijkheid om door één of meerdere opeénvolgende verhuizen de diensten van het handelsonderzoek en/of het parket

Justification

Il arrive souvent, en pratique, que, malgré l'excusabilité d'un des conjoints, l'autre conjoint n'est pas excusable alors qu'il était bel et bien associé à la société faillie.

De graves problèmes se posent également du point de vue juridique, puisque le conjoint marié en tout ou en partie sous le régime de la communauté de biens se trouve subitement seul redébrouillé d'une partie des dettes aux créanciers. Il n'existe pas de règlement spécifique en la matière. De plus, c'est souvent le conjoint le plus faible qui se retrouve dans cette situation.

Le présent amendement étend l'excusabilité au conjoint.

Nº 13 DE MME TAELMAN

Art. 34

Remplacer l'article 631, § 1er, proposé, par la disposition suivante :

«Le tribunal de commerce compétent pour prononcer la déclaration de faillite est celui dans le ressort duquel le commerçant a eu le plus longtemps son domicile dans un délai d'un an et un jour avant la saisine, ou, s'il s'agit d'une personne morale, son siège social.

La citation en faillite mentionne chronologiquement, pour les douze derniers mois et un jour, les dates d'inscription du domicile du commerçant, ou, s'il s'agit d'une personne morale, du siège social.

Si le failli n'a pas de domicile connu en Belgique ou à l'étranger, le tribunal compétent est celui du ressort dans lequel le commerçant a son établissement principal, ou, s'il s'agit d'une personne morale, son siège social.»

Justification

La disposition qui déclare compétent *ratione loci* le tribunal du lieu où le failli a eu son domicile ou son siège pendant la plus grande partie d'une période de douze mois et un jour, paraît de prime abord bizarre et inutilement compliquée. On peut pourtant la justifier d'une manière parfaitement rationnelle.

Le but est de faire en sorte qu'un ou souvent plusieurs changements d'adresse ou déplacements de siège successifs avant une faillite imminente soient sans incidence sur la compétence du tribunal de commerce compétent pour prononcer une faillite éventuelle.

De cette manière, les commerçants malhonnêtes ne pourront plus, par un ou plusieurs déménagements successifs, faire perdre leur trace aux services d'enquête commerciale et/ou au parquet

het spoor bijster te laten worden, in hun opvolging van de potentiële met faillissement bedreigde of verdachte handelaar of onderneming.

De voorziening inzake de vermelding van de laatste 12 maanden en 1 dag was, bij de totstandkoming van de wet van 1987 verbonden met de bedoeling vervolgens de rechtbank van koophandel bevoegd te maken van de plaats waar de gefailleerde, in de periode van de laatste 12 maanden en 1 dag voor het grootste gedeelte zijn inschrijving in de burgerlijke stand of het handelsregister zou hebben gehad. Deze op zich eigenaardige termijn werd in 1987 wèl ingevoegd in artikel 9, tweede lid, van de faillissementswet (faillissement of aangifte).

De termijn van twaalf maanden en één dag is om onmogelijk te maken dat de handelaar in de bewuste periode op twee plaatsen precies even lang zijn woonplaats of zetel zou hebben gehad.

Inderdaad is de mogelijkheid voor de gefailleerde om de bevoegdheid van de rechtbank te «organiseren» (te kiezen) een mogelijkheid tot misbruik, die moet worden uitgeschakeld. Om die reden voldoet de tekst door de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden, niet op dit punt.

De aanvankelijke bedoeling (artikel 9 faillissementswet) werd, bij de latere besprekking van artikel 115 (wijziging artikel 631 Gerechtelijk Wetboek) niet meer gevuld, om redenen die waarschijnlijk niet liggen in de tekst zelf.

De verdienste van de bedoeling en het voorgestelde systeem blijft nochtans bestaan. De opvolging van het dossier door de diensten van het handelsonderzoek of het parket wordt immers doorbroken door de verhuis buiten het ambtsgebied. Deze gedachte kent nochtans wel gestalte in artikel 145 (invoeging artikel 178*quater* in de wet op de handelsvennootschappen en waarbij een beslissing tot verplaatsing van de zetel van een rechtbank van koophandel van het rechtsgebied waar de vennootschap haar zetel heeft).

De tekst van het oorpronkelijke amendement nr. 126 van toenmalig senator Coene wordt opnieuw voorgesteld, temeer daar de wetswijziging aan de praktijk van het verhuizen van zetels zeker geen einde heeft gesteld.

Het is een courante praktijk voor malafide handelaars hun woonplaats, of de zetel van hun vennootschap te verplaatsen buiten het arrondissement. Aldus pogen zij te ontsnappen aan de bevoegdheid *ratione loci* van de kamers voor handelsonderzoek of van de procureur des Konings die een onderzoek heeft ingesteld.

Nog meer voorkomend is de vaststelling dat malafide handelaars hun toevlucht nemen tot vereffeningen, meestal gepaard gaand met een naamsverandering, waarbij de vennootschapszetel naar één of opeenvolgende meerdere andere arrondissementen wordt verplaatst.

De uitsluitende bevoegdheid *ratione loci* van de rechtbank van het rechtsgebied waar de woonplaats of de zetel gevestigd is op de dag van de aangifte of op de dag van het instellen van de vordering veronderstelt dat het parket, in zijn nieuwe bevoegdheid het dossier telkens zou moeten overmaken naar een ander arrondissement. Dit heeft eveneens tot gevolg dat die rechtbank, die over alle gegevens beschikt in verband met de praktijken van de koopman, onbevoegd wordt door de wijziging van de woonplaats of zetel naar een ander arrondissement.

Het huidig systeem waarbij verschillende rechtbanken mogelijk bevoegd zijn is duidelijk ook niet in staat de misbruiken te vermijden.

Minstens zou men de bevoegdheid van de rechtbank moeten kunnen baseren op de plaats waar de woonplaats of zetel was op

qui suivent les commerçants ou entreprises potentiellement menacés ou soupçonnés de faillite.

Si le législateur de 1987 a fixé un délai de douze mois et un jour précédent la demande de faillite, c'est afin de rendre compétent le tribunal de commerce du lieu où le failli avait été inscrit pendant la plus grande partie de cette période à l'état civil ou au registre de commerce. Ce délai bizarre en soi a bel et bien été inséré en 1987 à l'article 9, alinéa 2, de la loi sur les faillites (faillite sur aveu).

Le délai de douze mois et un jour sert à empêcher qu'au cours de la période en question, le commerçant ait eu son domicile ou son siège à deux endroits différents pendant exactement la même durée.

La latitude qui est laissée au failli d'«organiser» (choisir) la compétence du tribunal est une source potentielle d'abus qu'il convient d'éliminer. Le texte transmis par la Chambre des représentants n'est dès lors pas satisfaisant sur ce point.

Lors de la discussion ultérieure de l'article 115 (modification de l'article 631 du Code judiciaire), le législateur s'est départi de la logique que supposait la poursuite de l'objectif initial (article 9 de la loi sur les faillites) et ce, pour des motifs sans doute étrangers au texte même.

Cet objectif et le système proposé n'ont cependant rien perdu de leur pertinence. Un déménagement en dehors du ressort interrompt en effet le suivi du dossier par les services d'enquête commerciale ou par le parquet. L'idée est cependant concrétisée par l'article 145 (insertion de l'article 178*quater* dans les lois sur les sociétés commerciales, en vertu duquel une procédure de transfert du siège d'une société en liquidation ne peut être mise à exécution qu'après homologation par le tribunal de commerce dans le ressort duquel se trouve le siège de la société).

Le texte de l'amendement initial n° 126 présenté par l'ancien sénateur Coene est redéposé, d'autant que la modification de la loi n'a pas mis un terme à la pratique du déplacement des sièges.

Il est courant que des commerçants malhonnêtes déplacent leur domicile ou le siège de leur société en dehors de l'arrondissement. Ils tentent ainsi d'échapper à la compétence *ratione loci* des chambres d'enquête commerciale ou du procureur du Roi qui a ouvert une instruction.

Il est encore plus courant que des commerçants malhonnêtes recourent aux liquidations, généralement avec un changement de nom, le siège de la société étant déplacé successivement dans un ou plusieurs autres arrondissements.

La compétence exclusive *ratione loci* du tribunal dans le ressort duquel est établi le domicile ou le siège le jour de la déclaration ou le jour de l'introduction de la demande implique que le parquet devrait à chaque fois, compte tenu de ses nouvelles compétences, transférer le dossier à un autre arrondissement. Il s'ensuit également que ce tribunal, qui dispose de toutes les données relatives aux pratiques de ce commerçant, devient incompétent du fait que le domicile ou le siège a été transféré dans un autre arrondissement.

Le système actuel permettant à différents tribunaux d'être compétents ne paraît manifestement pas non plus en mesure d'éviter les abus.

Il faudrait à tout le moins que le tribunal compétent soit celui du domicile ou du siège du failli au moment de la cessation de paie-

het ogenblik van de staking van betaling of op het ogenblik van het optreden van de eerste betalingsmoeilijkheden, maar dit stelt enorm veel praktische problemen.

Een rationele oplossing bestaat er dan ook in de rechtbank *ratione loci* bevoegd te verklaren waar de koopman, gedurende de laatste twaalf maanden en één dag voor het aanhangig maken van de zaak gedurende de grootste tijdspanne zijn woonplaats of zetel heeft gehad. Daarom dient gesteld te worden dat de dagvaarding in faillissement opgave dient te doen van de woonplaatsen of zetels waar de koopman gevestigd was gedurende de laatste twaalf maanden en één dag, met vermelding van de inschrijvingsdata.

Dit veronderstelt voor schuldeisers die het initiatief nemen tot dagvaarding in faillissement een bijkomende opzoeking alvorens de dagvaarding in faillissement uit te brengen, maar kan hen ook veel interessante informatie bijbrengen, speciaal in het geval van malafide handelaars die hun woonplaats of zetel hebben verplaatst teneinde aan hun schuldeisers te ontkomen.

ment ou au moment où les premières difficultés de paiement sont apparues, mais cela pose énormément de problèmes pratiques.

Une solution rationnelle consiste dès lors à déclarer compétent *ratione loci* le tribunal du lieu où le commerçant a eu son domicile ou son siège pendant la plus grande partie de la période de douze mois et un jour précédent la saisine du tribunal. C'est la raison pour laquelle il convient de prévoir que la citation en faillite doit mentionner les domiciles ou sièges du commerçant au cours des douze derniers mois et un jour et préciser les dates d'inscription.

Il s'ensuit que les créanciers qui prennent l'initiative d'une citation en faillite devront faire des recherches supplémentaires avant de pouvoir notifier la citation en faillite, mais qu'ils disposeront ainsi de nombreuses informations intéressantes, plus particulièrement dans le cas de commerçants malhonnêtes ayant déplacé leur domicile ou leur siège dans le but d'échapper à leurs créanciers.

Martine TAELMAN.